

MIHIN ME PYRIMME?

(PUOLUEELLE)

Hiljattain pidettiin VSDTP:n 19 jäsenen (heidän joukossaan II edustajakokouksen edustajia, komiteoiden ja muiden puoluejärjestöjen jäseniä sekä puoluejärjestöihin kuulumattomia vallankumouksellisia) yksityinen kokous. Tämä puolueen II edustajakokouksen enemmistön katsantokannalla olevien samoinajattelevien konferenssi käsitteli puoluekriisiämme ja siitä vapautumisen keinoja koskevaa kysymystä ja päätti kääntyä Venäjän kaikkien sosialidemokraattien puoleen seuraavalla vetoamuksella.

Toverit! Vaikea puoluekriisi pitkittyy loputtomiin. Sekasorto yhä vain kasvaa synnyttäen uusia ja uusia konflikteja, jarruttaen myönteistä työtä kautta koko linjan ja uhkavassa mitassa, murtaen yhä enemmän ja enemmän yhteyksiä puolueen ja sen Pää-äänenkannattajan väliltä, joka on muuttunut lopullisesti kerhon ja pääasiallisesti ulkomaisen kerhon äänenkannattajaksi. Erimielisyyksien etsiskelyä, vanhojen, kauan sitten ratkaistujen ja menneisyyden alalle jääneiden kysymysten esiinkaivamista, johdonmukaisten opportunistien liehittelyä, tavatonta sekavuutta ajatuksissa, puolueen edustajakokouksen, sen keskustelujen ja sen päätösten julkeata hylkimistä, pilkantekoa puoluejärjestöstä ja -kurista, niiden vallankumouksellisten enemmistöstä, jotka ovat luoneet puolueen ja työskentelevät paikkakunnilla, todistamattomiin tietoihin ja anonymien tarkastamattomiin ilmoituksiin perustuvaa ilkeämielistä ja saivartelevaa hihitystä puolueen vallankumouksellisen siiven komiteoiden työssä olevien puutteiden johdosta — sellaista me näemme uudessa „Iskrassa”, josta on tullut sekasorron pesäke, sellaista on antanut meille edustajakokouksen hylkäämä

toimitus, joka on käyttänyt hyväkseen henkilökohtaisia myönnytyksiä uusia kooptaatiorettelöitä varten, puolueen hajoittamiseksi.

Mutta samalla se historiallinen ajankohta, jota Venäjä elää, vaatii puolueeltamme sen kaikkien voimien jännittämistä. Vallankumouksellinen kuohunta työväenluokan keskuudessa ja käymistila muissa väestökerroksissa yhä voimistuu, sota ja pula, nälkä ja työttömyys kaivavat itsevaltiuden perustoja yhä syvemmillä, häpeällisen sodan häpeällinen loppu ei ole kovinkaan kaukana, ja tuo loppu kiertämättömästi kymmenkertaistaa vallankumouksellista kuohuntaa, saattaa työväenluokan vastatusten vihollistensa kanssa, vaatii sosialidemokratialta kaikkein päättäväisimpiä hyökkäystoimenpiteitä. Tiivis puoluejärjestö, johdonmukainen vallankumouksellis-marxilainen suunta, puolueen sisäisen taistelun saattaminen säädyllisiin ja asianvaatimiin puitteisiin, jotta tämä taistelu ei aiheuttaisi epäjärjestystä eikä häiritsisi myönteistä työtä,— nämä koko Venäjän työväenliikkeen pakoittavat vaatimukset on toteutettava viipymättä ja hinnalla millä hyvänsä, muutoin voidaan menettää täydellisesti Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen hyvä maine ja koko sen saavuttama vaikutus.

Ensimmäiseksi askeleeksi tämän päämäärän saavuttamiseen katsomme täydellisen selvyuden, avomielisyyden ja suoruuden aikaansaamisen puolueemme eri ryhmien, suuntien ja suuntavivahteiden välisissä suhteissa. On tietysti ajankohtia, jolloin asian edut vaativat osittaisista erimielisyyksistä vaikenemistä, mutta olisi mitä surkein ja anteeksi-antamattomin virhe pitää sellaisena ajankohtaa, jota puolueemme nykyisin elää. Vähemmistölle tehdyt henkilökohtaiset myönnytykset eivät voineet pidättää eripuraisuutta, kiistakysymykset on asetettu jo kärkevästi, koko puolueelle on heitetty suoranainen haaste, ja vain raihnaus ja hölmöys voivat haaveilla palauttamattomaan menneisyyteen palaamisesta, mahdollisuudesta salata jotain, jättää jotain epäselväksi, hämätä jotain, kätkeytyä joltakin. Ei, käsiensä pesemisen politiikka, passiivisen pidättäytymisen politiikka, *laissez faire, laissez passer** politiikka on jo osoittanut mitä täydellisimmän kelvottomuutensa puolue-taistelussamme. Edelleen jatkuva kartteleminen, viekkaus ja

* — puuttumattomuuden. *Toim.*

vaikeneminen olisivat suorastaan rikollisia, eivätkä ainoastaan tarkoituksettomia ja halpamaisia. Me teemme aloitteen puolueen sisällä käytävän taistelumme koko ohjelman avoimesta esittämisestä, me kutsumme samanlaiseen esittämiseen Venäjän sosialidemokraattien kaikkien ja kaikenlaisten suuntavivahteiden edustajia, sekä puolueeseen kuuluvia että siihen visseissä oloissa liittymään aikovia. Vain täysi selvyys ja suoruus voivat antaa kaikille tietoisille työläisille ja kaikille puolueen jäsenille aineiston kiistanalaisten puoluekysymysten järkevää ja varmaa ratkaisemista varten.

Me olemme puolueen II edustajakokouksen enemmistön katsantokannalla. Vähemmistön virheellistä asennoitumista edustajakokouksessa, pyrkimystä tuon asenteen säilyttämiseen puolueen tahdosta huolimatta me pidämme kaikkien myöhempien virheiden ja koko sekasorron perussyynä. Virheellisyys oli kahdenlaista: ensinnäkään „Iskran” vanha toimituskerho ei voinut etsiä tukea muualta kuin edustajakokouksemme ja puolueemme opportunistiselta siiveltä. Toiseksi tuo yhtyminen ilmeisten opportunistien kanssa (joiden etunenässä oli ja on edelleenkin тов. Akimov) lujittui lopullisesti ja tuli puolueen jakaantumiseksi vasta sellaisessa kysymyksessä kuin oli keskusten vaalit. Ensimmäisestä virheellisyydestä johtui loogillisen kiertämättömästi koko se periaatteellinen sekavuus ja kaikki ne opportunistiset hoipertelut, joita havaitsemme uuden „Iskran” järkeilyissä, mikäli noita järkeilyjä voidaan pitää periaatteellisina. Toisesta virheellisyydestä johtui vanhan toimittajakerhon puolustaminen puolueen tahtoa vastaan, kerholaisuuden suojaaminen ja puolusteleminen puoluekantaisuutta vastaan, sellaisten menetelmien tuominen kiistoihimme, jotka ovat täydellisesti ominaisia poroporvarilliselle rettelöimiselle ja kerholaiselle torailulle, mutta eivät niiden puolueen jäsenten taistelulle, jotka osaavat pitää arvossa sekä puoluettaan että itseään. Ensimmäisestä virheellisyydestä johtui loogillisen kiertämättömästi se, että vähemmistön ympärille liittyi kaikki se, mikä viettyy opportunistisiin, kaikki, mikä on taipuvainen raahaamaan puoluetta takaisin päin ja ottamaan korvausta iskuista, joita vallankumouksellinen sosialidemokratia oli vastustajilleen antanut, kaikki se, mikä ilmentää liikkeemme intelligenttimäisiä pyrkimyksiä, kaikki se, mikä on taipuvainen organisaation ja kurin intelligenttimäis-anarkistiseen kieltämiseen. Toisesta

virheellisyydestä johtui ulkomaisen kerhon herruus Venäjällä olevien työntekijäin enemmistön suhteen ja erityisten emigranttiskandaalien riehunta, skandaalien, jotka ovat vähemmistöllä vakuuttamismenetelmien tilalla.

Kaikki epäilykset ovat nyt hävinneet. Niillä, jotka ovat puolueen jäseniä ei vain sanoissa, niillä, jotka tahtovat todellisuudessa puolustaa työväenliikkeemme päivänpolttavia intressejä, ei voi olla mitään horjumisia. Vähemmistö on julistanut sodan, julistanut sen ja käy sitä koko linjalla, ja me otamme haasteen vastaan, me julistamme leppymättömän sodan, loppuun saakka käytävän sodan. Me taistelemme puoluekantaisuuden nimessä kerholaisuutta vastaan yleensä ja vanhaa toimittajakerhoa vastaan erikoisesti. Me taistelemme Venäjän työväenliikkeen intressien nimessä ulkomaista rettelöintiä vastaan. Me taistelemme liikkeemme vallankumouksellis-proletaaristen pyrkimysten nimessä intelligenttimäis-oppportunistisia pyrkimyksiä vastaan. Me taistelemme vallankumouksellisen sosialidemokratian johdonmukaisen suunnan puolesta horjuntaa, luovimisia ja kauan sitten elettyyn menneisyyteen palaamisia vastaan. Me taistelemme työläisetujoukkomme lujan puoluejärjestön puolesta intelligenttimäistä holtittomuutta, desorganisaatiota ja anarkiaa vastaan. Me taistelemme puolueen edustajakokousten arvossapitämisen puolesta holtitonta häilyväisyyttä vastaan, tekojen kanssa ristiriidassa olevia sanoja vastaan, yhdessä hyväksytyjen sopimusten ja päätösten pilkkanapitämistä vastaan. Me taistelemme puoluejulkisuuden puolesta uuden „Iskran” ja uuden Puolueneuvoston taktiikkaa vastaan, jotka pyrkivät tukkimaan enemmistön suun ja kätkemään pöytäkirjansa veran alle.

Taisteluohjelmastamme johtuvat itsestään tämän taistelun keinot ja lähimmät tavoitteet. Ensimmäisenä keinona on kaikinpuolinen ja mitä laajin suullinen ja kirjallinen agitatio. Tähän kohtaan ei kannattaisi pysähtyä, ellei vähemmistön taistelu, joka on täynnä rettelöintejä, olisi synnyttänyt meillä puolueessa sitä (Jekaterinoslavin komitean ja monien muiden järjestöjen jo syystä pilailemaa) kuulua „sovittelevaisuutta”, joka peittää päänsä siiven alle ja saarnaa enemmistön ja vähemmistön välisen taistelun lopettamista. Tuollaisten lapsellisten katsantokantojen olemassaolon, jotka eivät ole edes jossain määrin täysikasvuisen puolueen-

jäsenen arvolle sopivia, selityksenä voi olla vain heikkoluontoisuus, väsymys tai villiintyneisyys. Puoluetaistelun saattamisesta puoluekantaisiin puitteisiin voidaan ja täytyy puhua, siihen voidaan ja täytyy pyrkiä eikä yksistään vain omaantuntoon kolkuttamalla, mutta ehdotus, että lakattaisiin puolustamasta sitä, mitä on puolustettu koko puolueen edessä edustajakokouksessa ja mikä katsotaan välttämättömäksi puolueen päivänpolttaville intresseille, sellainen ehdotus, jos se rohjettaisiin tehdä julkisesti, ansaitsisi vain yleisen ylenkatseen.

Toisena ja ratkaisevana taistelukeinona me pidämme puolueen edustajakokouksen koollekutsumista. Me kannatamme täydellisesti niitä komiteoita, jotka ovat esittäneet vaatimuksen puolueen kolmannen edustajakokouksen viipymättömästä koollekutsumisesta. Katsomme velvollisuuksellemme pysähtyä erikoisesti niihin ulkokultaisiin perusteluihin, joilla uuden „Iskran” toimitus ja sen avoimet ja salaiset apurit argumentoivat edustajakokousta vastaan, peitellen huolellisesti tuota (puoluevelvollisuuteen vaikeasti yhteensovittavaa) argumentointia julkisuudelta (kuten sitä peittelee Ulkomainen liiga ja „Iskran” toimitus, jonka agitaation komiteat ovat vain osittain vetäneet päivänvaloon ja paljastaneet). Ensimmäinen perustelu: edustajakokous vie kahtiajakaantumiseen. Yksistään jo se seikka, että vähemmistö esittää tuollaisen perustelun, osoittaa sen asenteen koko valheellisuuden. Siten puhuessaanhan vähemmistö tunnustaa, että puolue on vähemmistöä vastaan, että ulkomainen kerho on väkisin tyrkyttänyt itsensä puolueelle, että se pysyy pystyssä vain Venäjän etäisyyden ja todellisten vallankumousmiesten ulkoisten työehtojen vaikeuden ansiosta. Ken suhtautuu puolueeseen rehellisesti, ken haluaa vilpittömästi työskennellä yhdessä, se ei pelkää, vaan haluaa edustajakokousta sekasortoisuuden poistamiseksi, puolueen ja sen toimihenkilökollegioiden saattamiseksi toisiaan vastaaviksi, sopimattoman kaksimielisyyden hävittämiseksi. Kahtiajakaantumisen esiinvetäminen pelättimiksi merkitsee vain epäpuhtaan omantuntonsa havainnollista paljastamista. Ilman sitä, että vähemmistö alistuu enemmistön tahtoon, ei voi olla edes jossain määrin työväenpuolueen nimen arvoista puoluetta, ja jos tarvitaan keskinäisiä (eikä yksipuolisia) myönnytyksiä, jos puolueen osien välillä tarvitaan toisinaan välipuheita ja sopimuksia, niin

ainoastaan edustajakokouksessa ne ovat mahdollisia ja sallittavia. Ainoakaan itseään arvossa pitävä vallankumouksellinen ei halua jäädä puolueeseen, joka pysyy koossa vain puolueen edustajakokouksen keinotekoisien lykkäysten ansiosta.

Toinen perustelu: sovinnonteko on vielä mahdollista ilman edustajakokousta. Mihin tuollainen mielipide perustuu, se on tietämätöntä. Sen puoltajat eivät esiinny eivätkä toimi muutoin kuin kulissientakaisesti. Eiköhän ole aika hylätä tuo kulissientakainen vehkeily, joka vain kymmenkertaistaa keskinäistä epäluottamusta, vain kärjistää vihaa ja sekoittaa tilannetta? Eiköhän juuri sen vuoksi jokaiselta henkilöltä puutu rohkeutta esittää sovinnontekosuunnitelmaa julkisesti, koska nykyisen tilanteen vallitessa ei ole mahdollistakaan sellainen suunnitelma, joka ei aiheuttaisi parhaassa tapauksessa naurua? Ken käsittää rauhaksi vähemmistölle mieluisien henkilöiden kooptoinen Keskuskomiteaan, se ei halua rauhaa, vaan enemmistön kärkevää taistelua, se ei käsitä sitä, että puoluetäistelu on kasvanut peruuttamattomasti ulos pelkästä kooptaatiorettelöinnistä. Ken käsittää rauhaksi kiistojen ja taistelun lopettamisen, se palaa vanhan kerhon psykologiaan: puolueessa tulee aina olemaan kiistoja ja taistelua, ne täytyy vain saattaa puoluekantaisiin puitteisiin, ja se on voimienmukaista vain edustajakokoukselle. Sanalla sanoen, pyöritelkääpä tuota tunnusta rauhasta ilman edustajakokousta miten tahansa, käännelkääpä miten hyvänsä tuota aatetta taistelevien sovittamisesta kumpakaan osapuolta tyydyttämättä,—niin te näette, että tuo nerokas aate ilmaisee vain hämmennystä ja ajatuksen puuttumista, vain sitä, ettei tiedetä, mitä pitäisi tahtoa, mihin pyrkiä. Kun jopa sellaisenkin vaikutusvaltaisen (entisaikoina vaikutusvaltaisen) henkilön kuin Plehanovin suunnitelma tulipalon sammuttamisesta aivan alkuunsa maksimaalisten henkilökohtaisten myönnytysten avulla kärsi täydellisen fiaskon, niin voidaanko sentapaisista suunnitelmista puhua nyt vakavasti?

Kolmas perustelu: mahdollista on edustajakokouksen väärentäminen. Tähän perusteluun vastasi jo Pietarin komitea nimittäen sen insinuaatioksi⁹⁴. Ja tuo paikalliskomitean lausunto oli ansaittu korvapuusti niille, jotka heittelivät nurkan takaa syytöksiä omaamatta hituistakaan tosiasioita, vaikka vähemmistön hallussa on puolueen sekä

ylin Neuvosto että painettu äänenkannattaja, joten vähemmistöllä on käsissään ase ei vain epäilemiensä väärinkäytöksiä julkista paljastamista varten, vaan myöskin hallinnollisen oikaisemisen ja vaikuttamisen väline. Joka ikinen käsittää, että vähemmistö olisi jo kauan sitten nostanut melun tosiasioista, jos niitä olisi ollut, ja että hiljattain hyväksytty Neuvoston päätöslauselma, osoittaen tosiasioiden puuttumisen menneisyydessä, takaa niiden mahdollisuuden tulevaisuudessa⁹⁵. Tuon perustelun käyttäminen „Iskra” taholta osoittaa vielä kerran, kuinka sillä on tullut nyt polemiikin sijaan törkeä parjaus, ja panee meidät kysymään puolueen kaikilta jäseniltä: onko meillä todellisuudessa puoluetta? haluammeko me eserrien lailla tyytyä lavastukseen ja kylttiin, vai onko velvollisuutemme repiä kaikkinaisen valhe alas?

Neljäs perustelu: erimielisyyksiä ei ole vielä otettu selville. Parhaimman vastauksen tähän perusteluun antaa uusi „Iskra”, johon tutustuminen osoittaa puolueelle, että erimielisyyksiä etsiskellään eikä oteta selville, että sekaannus kasvaa äärettömästi. Vain edustajakokous, jossa kaikki toverit esittävät avoimesti ja täydellisesti toivomuksensa, kykenee tuomaan selvyuden tavattoman sekaviin kysymyksiin ja sekavaan tilanteeseen.

Viides perustelu: edustajakokous vetää voimia ja varoja sivuun myönteisestä työstä. Tuokin perustelu kajahtaa surulliselta pilkanteolta: ei voida edes kuvitellakaan suurempaa voimien ja varojen sivuun vetämistä, kuin on se, mitä sekasortoisuus aiheuttaa.

Ei, kaikki perustelut edustajakokousta vastaan todistavat joko ulkokultaisuutta tai asiaintilan tuntemattomuutta ja raukkamaista epäluottamusta puolueen voimiin. Puolueemme on taaskin vaikeasti sairaana, mutta sillä on voimia noustakseen jälleen jaloilleen ja tullakseen Venäjän proletariaatin arvon mukaiseksi. Sairauden hoitokeinoiksi me katsomme seuraavat kolme muutosta, jotka me pyrimme toteuttamaan kaikin lojaalisin keinoin.

Ensiksi — Pää-äänenkannattajan toimituksen siirtäminen puolueen II edustajakokouksen enemmistön kannattajien käsiin.

Toiseksi — ulkomaisen paikallisjärjestön (Liigan) todellinen alistaminen yleisvenäläisen keskuselimen (Keskuskomitean) alaiseksi.

Kolmanneksi — puoluetistelun käymisen puoluekantais-
ten menetelmien takaaminen sääntöjen kautta.

Yllä mainitun jälkeen näistä ohjelmamme kolmesta peruskohdasta on enää vähän sanomista. Että „Iskran” vanha toimitus on nyt käytännössä osoittanut kelpaamattomuutensa, sen me katsomme nyt kumoamattomaksi. Ei iskralaisuus ole elänyt aikaansa, kuten tov. Martov väitti kärsittyään tappion vaaleissa, vaan „Iskran” vanha toimitus on elänyt aikaansa. Niiden haasteiden jälkeen, joita kerho on antanut koko puolueelle, olisi siitä vaikeneminen nyt jo pelkkää ulkokultaisuutta. Ulkomaisen järjestön epänormaalista tilasta, järjestön, joka on muuttanut itsensä toiseksi (ellei kolmanneksi) keskuksesi ja sivuuttaa täydellisesti puolueen Keskuskomitean, ei ole syytä paljon puhua. Vihdoin vähemmistön (minkälaisen vähemmistön hyvänsä) juridinen asema puolueessamme panee mietiskelemään koko edustajakokouksen jälkeisen taistelun kokemusta. Meidän vakaumuksemme mukaan tuo kokemus opettaa, että puolueen säännöissä on turvattava jokaisen vähemmistön oikeudet, jotta tyytymättömyyden, kiihtymyksen ja taistelun vakituiset ja väistämättömät lähteet voitaisiin suunnata totunnaisista poroporvarillisista skandaalien ja rettelöiden tulvista omien vakaumusten puolesta asianomaisessa muodossa käytävän arvokkaan taistelun vielä epätotunnaisiin uomiin. Sellaisiin ehdottomiin takeisiin me katsomme kuuluvan sen, että vähemmistölle myönnetään yksi (tai useampi) kirjallinen ryhmä, jolla on edustus oikeus edustajakokouksiin ja täysi „kielen vapaus”. Puolueen keskuselinten toiminnan arvostelulle omistetun puoluekirjallisuuden julkaisemisesta yleensä on annettava mitä laajimmat takeet. Komiteoille on annettava oikeus saada (puolueen yleisen kuljetusverkoston kautta) nimenomaan niitä puoluejulkaisuja, joita ne haluavat. Keskuskomitean oikeus vaikuttaa komiteoiden henkilököönpanoon muutoin kuin neuvoilla täytyy keskeyttää aina 4. edustajakokoukseen asti. Emme muovaile tässä ehdotuksiamme yksityiskohtaisesti, koska emme kirjoita sääntöluonnosta, vaan yleistä taisteluohjelmaa. Pidämme sangen tärkeänä, että ne toimenpiteet tyytymättömien kirjallisuuden julkaisemiseksi, jotka Keskuskomitea ehdotti II edustajakokouksen vähemmistölle, vahvistettaisiin säännöissä, jotta tyytymättömyys ilmaistaisiin säädyllistä tietä, jotta piiritystilän tyhmä kangastus (jonka

kooptaatiosankarit ovat luoneet) hälvenisi lopullisesti, jotta väistämätön puolueen sisäinen taistelu ei jarruttaisi myönteistä työtä.

Meidän on opetettava vähemmistömme taistelemaan keskusten henkilököönpanosta vain edustajakokouksissa ja olemaan häiritsemättä työtämme rettelöimisillä edustajakokousten jälkeen, meidän on päästävä siihen, koska muussa tapauksessa puolueettamme uhkaa tuho. Lopuksi, yleisessä ohjelmassa me vain lyhyesti mainitsemme niistä sääntöjen osittaisista muutoksista, jotka ovat meille toivottavia, kuten: Neuvoston muuttaminen sovintoelimestä edustajakokouksen valitsemaksi elimeksi, sääntöjen ensimmäisen pykälän muuttaminen II edustajakokouksen enemmistön esittämässä hengessä, sisällyttäen puoluejärjestöjen joukkoon kaikki työläisjärjestöt ja kaikki ne Venäjän sosialidemokraattien ryhmät, jotka kerhokaudella olivat olemassa erikseen ja jotka halusivat liittyä puolueeseen, j.n.e., j.n.e.

Esittäessämme tämän puolueemme sisäisen taistelun ohjelman me kehoitamme puolueen kaikkia järjestöjä sekä sen sisällä olevien kaikkien suuntavaihteiden edustajia lausumaan ajatuksensa heidän ohjelmaansa koskevasta kysymyksestä, jotta voitaisiin tehdä mahdolliseksi asteittainen, vakava, harkittu ja järkevä edustajakokoukseen valmistautuminen.

Meillä ei ole puoluetta — järkeilivät itsekseen meidän toimittajiemme suorittaman palatsivallankumouksen osantottajat spekuloiden Venäjän etäisyydellä, sikäläisten työntekijäin tiheällä vaihtumisella ja omalla korvaamattomuudellaan. Meillä syntyy puolue! — sanomme me nähdessämme aktiiviseen asioihinpuuttumiseen heräävät komiteat, nähdessämme eturivin työläisten poliittisen tietoisuuden kasvun. Meillä syntyy puolue, meillä karttuu nuoria voimia, jotka pystyvät sekä elävöittämään että vaihtamaan raihnaantuvat kirjallisuuskollegiot, meillä on ja tulee yhä enemmän olemaan vallankumouksellisia, jotka pitävät arvossa heidät kasvattaneen vanhan „Iskran” suuntaa enemmän kuin mikään toimittajakerho. Meillä syntyy puolue, eivätkä uuden „Iskran” minkäänlaiset metkut ja jarrutukset, sen

minkäänlaiset vanhuudenkatkerat haukkumatulvat voi estää tämän puolueen päättäväistä ja lopullista tuomiota.

Näistä puolueemme uusista voimista me ammennamme varmuutta voittoon.

Kirjoitettu heinäkuussa 1904

*Julkaistu ensi kerran v. 1923
N. Leninin (V. Uljanovin)
Kootuissa Teoksissa, V osa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*
